

Vapaaehtoinen
pelastuspalvelu

Vapaaehtoinen pelastuspalvelu

LÄNSI-SUOMEN PIIRI

TOIMINTAKERTOMUS 2022

Pohjanmaan ja Keski-Suomen maakuntatoimikuntien yhteinen toimintakertomus.

Toimintakertomuksessa tuodaan esille koko piirin tapahtumia ja linjauksia, hälytystoimintaa sekä vuoden mittaan toteutunutta muuta Vapepan koulutus- ja harjoitustoimintaa, sekä muita huomioitavia asioita toimintavuoden varrelta.

Yleistä

Jos vuonna 2021 opeteltiin 3. sektorin rooleja koronarokotusten tukitehtävillä, saatiin 2022 tuntea maailmanlaajuisten, kansakuntia koskettavien tapahtumien vaikutuksia myös oman alueemme Vapepa-toiminnassa. Ukrainan konfliktin aiheuttama humanitäärisen avun tarve oli valtava. Tilanteen alkuvaiheessa, keväällä 2022 maahamme saapui sotapakolaisia jopa yksityisten toimijoiden kyydeillä ja järjestämänä. Kokonaistilanteen seuranta oli alkuvuodesta haastavaa, ja näkyi pahimmillaan hätäviestinä jollekin paikkakunnalle ilmaantuneesta ihmisjoukosta vailla perustarpeita, suojaa ja huolenpitoa.

Maahanmuuttovirasto Migri järjesti maan rajoille saapuvia sotapakolaisia edelleen alueellisiin vastaanottokeskuksiin. Olemassa olevaa vastaanottokapasiteettia kasvatettiin koko maassa ja valmistauduttiin myös uusien keskusten perustamiseen tarpeen vaatiessa lyhyelläkin varoajalla. Piirin alueella uusia keskuksia perustettiin Jämsään, Seinäjoelle sekä Kokkolaan ja lisäksi Jyväskylän toimintaa laajennettiin merkittävästi.

SPR Länsi-Suomen piiri siirtyi valmiussuunnitelman mukaiseen operaatiomoodiin 3.3.2022. Saapuneet tukipyynnöt liittyvät alkuvaiheessa erityisesti vastaanottokeskusten rakentamiseen ja järjestelyihin sekä henkisen tuen tehtäviin. Vapepa-verkostoa hälytettiin laajasti maakunnallisten hälytysnumeroiden kautta ja tilanteissa toimittiin totuttuun tapaan: Operaatiolle määriteltiin vapaaehtoisjohtaja, pidettiin tilanpäiväkirjaa sekä raportoitii yksittäiset operaatiot Ohtoon. Ensihuollon tehtäviä raportoitii valtakunnallisesti ennätysmäärä, erityisesti Keski-Suomessa.

Ukrainaoperaation alkuvaiheessa järjestöverkoston sisäisten auttajaroolien jäsentyminen haki muotoaan. Kevään kuluessa tarkennettiin piirijohtoisesti Punaisen Ristin osastotoimijoiden ja muun Vapepa-verkoston tehtäviä vastaanottotoiminnan tukena: Vapepa on koko verkostona operaatioiden alkuvaiheen tuki, ja tilanteen jatkuessa pidempään, tukitehtävät siirtyvät asteittain Punaisen Ristin osastotoimijoille. Jatkossa hyvinvointialueiden kanssa sovittavien yhteistyöpöytäkirjojen kautta organisoitumisen mallit, tukimuodot ja tehtävät vakiintuvat ja verkoston keskinäiset roolit selkeytyvät edelleen.

Viranomaisilla on luja luottamus Vapepa-verkoston tukeen. Tämän luottamuksen ylläpitämiseksi tarvitsemme jatkossa entistä vahvempaa luottamusta myös Vapepa-toimijoiden kesken toisiamme ja toistemme pyrkimyksiä kohtaan. Tarvitsemme verkoston sisällä roolien ja tehtävien selkeyttämistä, sekä aitoa, epäitsekkästä yhteistyötä joka tasolla.

Vapepa-toimikuntien vuosi

Paikallistoimikuntien tärkeä rooli alueellisen toiminnan kokoajana ja kehittäjinä korostui kun päästiin koronan jälkeen palaamaan kohti normaalitoimintaa. Koulutus- ja harjoitustoiminnan suunnittelussa syksyn kokoukset olivat edelleen vuoden tärkeimpiä toimikunnan kokouksia.

2022 päivitetystä toimikuntien oppaassa on otsikkotasolla lueteltu ydinaiheet, joita vuoden eri kokouksissa tulisi käsitellä, jotta alueellinen toiminta rytmittyisi maakunnallisen ja valtakunnallisen Vapepa-toiminnan kanssa.

Syksyn paikallistoimikuntien kokousten tueksi tehtiin kesällä 2022 valmis kokouspaketti, jossa on muokattavan powerpoint-esityksen lisäksi kokouskohtaiset esityslistat ja muistiopohjat. Vastaava toinen paketti valmistui myöhemmin syksyllä kevätkokouksia ajatellen.

Paikallistoimikunnan toiminnansuunnittelun pääperiaate on, että syksyisin suunnitellaan seuraavaa vuotta ja käsitellään huomionosoituksia ja keväällä tehdään esityksiä hankinnoista maakuntatoimikuntien ohjauksessa.

Toimikuntien extranet-kansioiden rakenne uudistui syksyn aikana. Toimikuntien kokousmuistiot sovittiin lähetettävän valmiuspäällikölle, joka edelleen tallentaa ne extranettiin, toimikunnan omaan kansioon.

Maakunta- ja paikallistoimikuntien syyskokouksissa vahvistettiin vuosien 2022-2023 luottamushenkilöt. Esitykset paikallistoimikuntien vastuuhenkilöistä käsiteltiin ja päätettiin oman paikallistoimikunnan syyskokouksissa, maakuntatoimikunnan vastuuhenkilöt päätettiin maakuntatoimikunnan syyskokouksessa.

Keski-Suomen maakuntatoimikunnan puheenjohtajana jatkaa viimeistä kauttaan **Juha Vimpari** (Suomen Latu) ja varapuheenjohtajana **Mikko Koljander** (SPeKL), Pohjanmaalla jatkoestin saivat **Aana Vainio** (Suomen kylät) ja **Juhani Alkio** (MPK). Kaikkien toimikuntien luottamushenkilöiden ajantasaiset yhteystiedot löytyvät alueellisilta www-sivuilta: www.vapepa.fi/keski-Suomi ja www.vapepa.fi/pohjanmaa.

Maakuntatoimikuntien kokoukset pidettiin hybridikokouksina. Kokouksiin osallistui jäsenjärjestöjen sekä paikallistoimikuntien nimeämien edustajien lisäksi viranomaisia, Vapepan yhteistyökumppaneita. Keski-Suomessa maakuntatoimikunnan kokouksiin osallistui yhteensä 59 henkilöä, Pohjanmaalla 52 henkilöä yhteensä 17 eri jäsenjärjestöstä sekä 10 edustajaa alueemme yhteistyökunnista ja viranomaisista. Syyskokouksissa vieraili myös **Tarja Wiikinkoski** LSSAVI/Pelastustoimi ja varautuminen -vastuualueelta tuomassa aluehallintoviraston terveisiä 3. sektorin toimijoille.

Paikallistoimikunnat kokoontuivat vuoden aikana yhteensä 18 kertaa. Kaikki paikallistoimikunnat kirjasivat syyskokouksissa kiitettävästi tapahtumia yhteiseen toimikuntien suunnittelukalenteriin. Alueellisia toimintasuunnitelmia käsiteltiin edelleen syksyn maakuntatoimikuntien ja vuoden viimeisissä paikallistoimikuntien kokouksissa.

Huomionosoitusten hakuprosessi kaipaa edelleen aktivoitumista niin toimikunnilta kuin hälytysryhmiltäkin. Huomionosoitukset haetaan valtakunnallisen hakulomakkeen kautta <https://vapepa.fi/huomionosoitus-hakemus/> . Huomionosoituksia voi hakea edelleen pitkin vuotta, mutta hakemukset käsitellään syksyllä, toimikuntien kokouksissa.

Nostoja vuoden varrelta

Telian hälytysvaihte käyttöön

Uuden hälytysvaihtepalvelun käyttöönottovaiheessa selvitettiin koko toiminta-alueemme Vapepa-päivystyksen yhdistämistä kustannussyistä. Keskustoimiston osallistuessa hälytysvaihteen kiinteisiin kustannuksiin, päädyttiin edelleen jatkamaan 2 erillisen päivystysalueen mallia, mukaillen poliisin toiminta-alueita. Aiemmin Sovector Oy:n toteuttaman Vapepan hälytysvaihteen tilalle otettiin 1.3. käyttöön Telian Kontakti M-puhelinvaihte pitkän käyttöönottovaiheen päätteeksi. Telian vaihte osoittautui vuoden mittaan pääosin toimivaksi ja käyttäjäystävälliseksi päivystäjille, sekä tuottaa laajalti erilaista dataa hälytyksiin vastaamisesta ja viiveistä.

Telian puhelinvaihteen käyttöä koulutettiin keväällä Oulun, Savo-Karjalan, Keski-Suomen sekä Pohjanmaan valmiuspäivystäjille. 2023 mukaan on tulossa Hämeen ja Helsinki-Uudenmaan piirit.

HELA22, Kauhava

Kauhavalla, Etelä-Pohjanmaalla toteutettiin piirivetoinen HELA22-harjoitusviikonloppu 17.-18.9.2022, teemalla Ole valmis-varaudu!.

Viikonloppu koostui varautumiseen ja valmiuteen liittyvästä rastikoulutuksesta sekä pelastuslaitoksen, sosiaaliviranomaisten ja poliisin johtamasta moniviranomaisharjoituksesta, jossa teemana oli väestönsuojelu ja evakuointi, etsintää unohtamatta. Ensimmäistä kertaa mukana oli myös Peto/VSS-koirakot harjoittelemassa pelastuslaitoksen kanssa.

Valmiusharjoitus pohjautui aluehallintoviraston LSS21-harjoitukseen ja järjestettiin yhteistyössä MPK:n kanssa.

Valmiuden jatko-, sisältö- ja johtamiskoulutus
HELA22 17.-18.9.2022
LSK, Kauhava

Ole valmis - varaudu!

Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos kouluttaa Vapepaa

Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos on käynnistänyt koulutusohjelman, jossa yhdessä Vapepa-johtajien kanssa tuotetaan toimintamalli operatiivisesta yhteistoiminnasta. Mallissa mietitään käytännön tasolla Vapepa-johtajan ja joukkueenjohtajan rooleja ja tehtäviä, ensivaiheessa tulipalojen yhteydessä sekä vapepalaisten osaamista ja kyvykkyyttä suoriutua esimerkiksi maastopalojen jälkivartiointitehtävissä. Jatkossa yhteinen suunnittelu etenee pelastustoimen muihin tukitehtäviin. Tavoitteena on tuottaa tilannekohtaiset toimintaohjekortit pelastuslaitoksen henkilöstölle.

Sisäministeriön ohjaamana ja yhteistoimintasopimuksen pohjalta Vapepan kouluttajina toimivat pelastusjohtaja **Harri Setälä**, pelastuspäällikkö **Keijo Kangastie** sekä alueen palopäälliköitä.

Keski-Suomeen MSO-koordinaattori

Keski-Suomessa toimi määräaikaisessa tehtävässä vk. **Toni Norppa**, poliisin MSO-koordinaattorina. Koordinaattorin tehtävän tarkoituksena on tiivistää poliisin ja Vapepan yhteistyötä ja mm. pyrkiä tuottamaan poliisin johtamia koulutuksia vapepalaisille. Norppa toimii yhteyshenkilönä valmiuskouluttajille kom. **Teemu Karhusen** ohella ja pyrkii olemaan mukana paikallistoimikuntien kokouksissa ja koulutuksissa.

Kyläradiohanke eteni Kurikassa

Suomen Kylät ry:n toteuttaman Kyläturvallisuus 2025 -hankkeessa kehitetään kylätalojen roolia paikallisina valmiuskeskuksina, jolloin ne toimivat viranomaisten ja kunnan yhteistyökumppaneina kylien turvallisuusasioissa. Eräänä toimenpiteistä on valittujen pilottikylien kylätaloille asennettu RHA68 kyläradiot. Laitteiden käytöllä edistetään paikallisen yhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta sekä kehitetään verkostoyhteistyötä. Kurikan kaupunki aloitti yhdessä pelastusviranomaisen ja Vapepa-verkoston kanssa tekemään selvitystä miten kyläradioverkko parhaiten palvelee kaupungin varautumista ja valmistautui edistämään selvityksen tuloksena saatavia hankintaesityksiä.

Järjestöyhteistyöryhmä Pohjanmaan maakuntien alueelle

LSSAVI:n 2021 valmiusharjoitukseen kutsuttujen järjestöjen edustajat jatkoivat yhteydenpitoa myös harjoituksen jälkeen. Pohjanmaan pelastusalan liiton ja SPR Länsi-Suomen piirin aloitteesta ryhmä kokoontui 2 kertaa. Ryhmän toiminnan tavoitteeksi kirjattiin:

1. Tehokkaan järjestöjen välisen viestinnän lisääminen.
2. Vapaaehtoisten aktivoiminen osallistamalla ja tarjoamalla harrastusmahdollisuuksia yli oman järjestön raja-aitojen.
3. Uusien tapojen etsiminen järjestöjen resurssien aiempaa tehokkaampaan käyttöön.
4. Viestiminen verkoston jäsenille roolistamme tukea viranomaisia ja kuntia häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.
5. Uusien jäsenten saaminen verkoston järjestöille, tarjoamalla yhdessä yhä monipuolisempaa toimintaa.
6. Vakiintuneen mallin luominen alueen järjestöjen vuosittaisille tapaamisille.

Auttavat kylät-hanke Keski-Suomessa

Auttavat kylät -hankkeen pitkän aikavälin tavoitteena on ollut parantaa Keski-Suomen maaseudun asukkaiden turvallisuudentunnetta ja kylien turvallisuutta sekä vähentää mm. hyvin eripituisten vasteaikojen aiheuttamaa alueellista eriarvoisuutta.

Tätä varten hankkeessa tuettiin kyliä perustamaan monipuolisesti toimivia vapaaehtoisia auttajaryhmiä - kyläturvallisuus-, naapuriapu- ja sydäniskuriryhmiä. Hankkeessa luotiin toiminnalle kevyt, käytännönläheinen ja erilaisissa kylissä toimiva malli. Samalla hankkeessa on edistetty kyläturvallisuusryhmien ja sydäniskuriryhmien syntymistä ja toimintaa.

Auttavat kylät oli Keski-Suomen Sydämpiiri ry:n hallinnoima hanke, jonka osatoteuttajana toimi Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimi **Juha Vimpari**.

Valmiusavaus 2022

Valmiusavaus 2022 pidettiin webinaarina 29.1.2022. Tilaisuuden teemana oli maakuntatoimikuntien ja maakunnallisten järjestöjen yhteistyö, alustajina Vapepan puheenjohtaja **Hannu Harri** sekä valmiuskoordinaattori **Arsi Veikkolainen**, aiheena Vapaaehtoisten koulutuspolku ja koulutus uudistus. Terveydenedistämisen asiantuntija **Janne Säilä** kertoi hälytysryhmän jäsenen hyvän henkisen toimintakyvyn merkityksestä auttamistilanteissa. Viranomaisterveiset toivat komisariat **Teemu Karhunen** ja **Pauli Latvanen** alueemme poliisilaitoksilta. Etelä-Pohjanmaan sosiaali- ja kriisipäivystyksen terveiset toi johtaja **Marjaana Rajasaari-Lahti**

Valmiusavauksessa huomioitiin ansioituneita ja pitkään toiminnassa mukana olleita vapaaehtoisia. Huomionosoitukset jaettiin vuoden mittaan eri kokoontumisissa:

Vapepan 1. luokan ansiomerkki: Juhani Arkkola

Pronssinen ansiomitali: **Raili Pastinen, Aarno Vitikainen, Raili Suomalainen, Juhani Vestola.**

Hopeinen ansiomitali: **Veikko Kaarnijärvi, Ilpo Rautiainen, Eero Sompi, Hannu Siitonen, Ritva Manninen, Michaela Grönlund.**

Kultainen ansiomitali: **Matti Huuskonen, Markku Louekari, Jari Kiviniemi**

Maakunnallinen pelastaja: **Erkki Rautiainen, Lahja Halla-Aho**

Vapepan mediapalkinto (Pyrkyripalkinto): **Juha Vimpari**

Hälytystoiminta

Ukrainan konfliktista johtuen hälytystehtävien kokonaismäärät erityisesti ensihuollon ja muiden auttamistilanteiden osalta kasvoivat merkittävästi edelliseen vuoteen verrattuna. Edelleen tehtävämäärissä näkyy myös sosiaalitoimen aktivoituminen sekä uudet kuntasopimukset koko toiminta-alueella. Kaikki hälytysvaihteeseen tulleet tukipyynnöt raportoitiin Ohto-järjestelmään.

Vapepan hälytystoiminta yhteensä

	Lkm.	Osall.	Tunnit	Autetut
Keski-Suomen maakuntatoimikunta	106	1234	4297	2668
Pohjanmaan maakuntatoimikunta	48	806	5184	1489
Länsi-Suomi yhteensä	154	2040	9481	4157

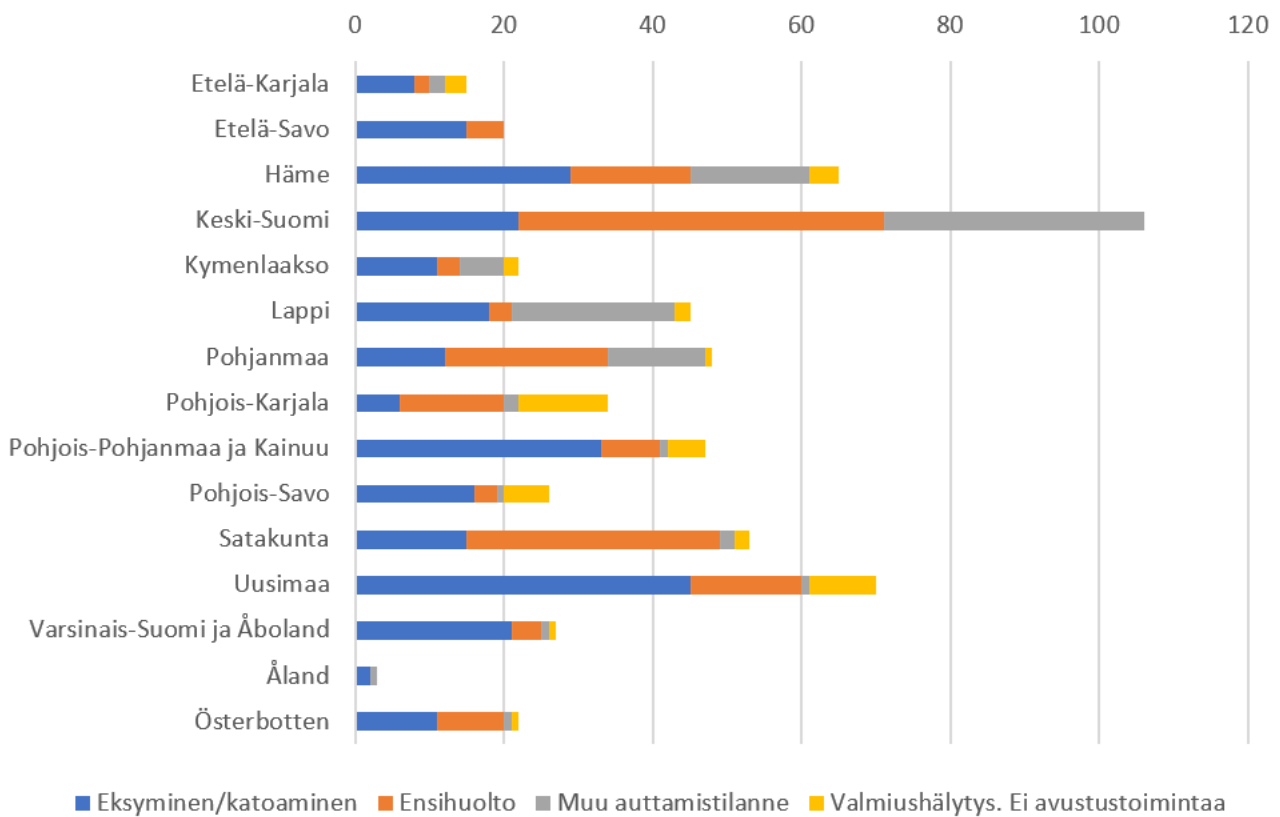
Hälytystehtävät toimikunnittain

Toimikunta	Eksyminen	Ensihuolto	Muu auttamistilanne	Valmiushälytys	Yhteensä
Keski-Suomen maakuntatmk.	22	49	35		106
Jyväseudun ptk.	14	43	23		80
Jämsä-Keuruun ptk.	2	6	12		20
Pohjoisen Keski-Suomen ptk.	3				3
Ääneseudun ptk.	3				3
Pohjanmaan maakuntatmk.	12	22	13	1	48
Härjänmaan ptk.	6	4	1		11
Keski-Pohjanmaan ptk.	3	5	5		13
Kyrönmaan ptk.		1			1
Lakeuden ptk.	2	7	7		16
Suomenselän ptk.		1		1	2
Suupohjan ptk.	1	4			5
LS yhteensä	34	71	48	1	154

Hälytykset tehtävittäin

Tehtävä	Lukumäärä	Alkoi valm.häl.	Osallistuneet	Tunnit	Avun kohteena
Keski-Suomi	106	5	1234	4297	2668
Eksyminen/katoaminen	22	2	518	1733	25
Ensihuolto	49	2	383	1522	2005
Muu auttamistilanne	35	1	333	1042	638
Pohjanmaa	48	2	806	5184	1489
Eksyminen/katoaminen	12	0	672	4873	11
Ensihuolto	22	2	57	118	248
Muu auttamistilanne	13	0	75	191	1229
Valmiushälytys	1	0	2	2	1
LS yhteensä	154	7	2040	9481	4157

Hälytystehtävien valtakunnallinen vertailu

Hälytysryhmien ja vapaaehtoisten määrä Ohto-järjestelmässä

Vuoden lopussa Vapepan hälytysryhmiä oli alueellamme 319, joissa yksittäisinä vapaaehtoisina Ohto-järjestelmässä yhteensä **2528 vapaaehtoista**. Kasvua vuodesta 2021 oli 149 vapaaehtoista.

Hälytystoiminnan tuotto

Keski-Suomessa hälytystoiminnan tuottoina (ml. hälytyskorvaukset, matka- ja muonituskorvaukset sekä LähiTapiolan tuki 3 000 €) kirjattiin **7 421,53 €**. Tilikausien 2020-21 ylijäämät yht. **6 381,00 €**, jolloin maakuntatoimikunnan ylijäämä 31.12.2022 oli **13 802,53 €**.

Pohjanmaalla hälytystoiminnan tuottokertymä jäi negatiiviseksi vuodelle 2022 budjetoitujen hankintojen vuoksi **-2 397,56 €**. Ylijäämiä vuosilta 2020-21 oli kuitenkin käyttämättä **17 180,52 €**, jolloin maakuntatoimikunnan ylijäämä 31.12.2022 oli **14 782,96 €**

Hälytyskorvauksilla hankittiin maakuntatoimikuntien päätöksillä mm. viestivälineitä ja muuta hälytystoimintaa tukevaa välineistöä maakuntatoimikuntien koordinoimana ja paikallistoimikuntien esitysten pohjalta.

Keski-Suomen maakuntatoimikunnan hankintatyöryhmän toimintaa koordinoivat **Mikko Koljander** ja **Keijo Veijanen**, Pohjanmaan maakuntatoimikunnan alueella **Anssi Mustonen** ja **Jani-Puoma-Korvela**.

Vapepan muu toiminta

Vapepan kaikki muu toiminta kerättiin entiseen tapaan valtakunnallisen Lyyti-pohjaisen nettilomakkeen kautta. Tapahtumia raportoivat kaikki alueemme toimikunnat, tapahtumien vastuujärjestäjät, kouluttajat sekä SPR Länsi-Suomen piiri.

Koulutustoiminta

(Etsinnän, ensihuollon ja viestin peruskoulutuksia, Telian hälytysvaihte, EEC-, johtoryhmätoimija-, Ohto-, valmiuspäivystäjä-, alueellisen varautumisen koulutuksia)

	Lukumäärä	Osallistuneet
Keski-Suomen maakuntatoimikunta	8	105
Pohjanmaan maakuntatoimikunta	23	337
Piirin järjestämät	9	114
Yhteensä	40	556

Harjoitustoiminta

(Useamman järjestön yhteisiä etsintä-, viesti- tai muita harjoituksia)

Keski-Suomen maakuntatoimikunta	2	30
Pohjanmaan maakuntatoimikunta	4	106
Piirin järjestämät	3	169
Yhteensä	9	305

Esittelyt ja Info-tilaisuudet

Keski-Suomen maakuntatoimikunta	3	258
Pohjanmaan maakuntatoimikunta	27	2074
Piirin järjestämät	1	59
Yhteensä	31	2391

Muut kokoukset, tapaamiset tai muu toiminta

(Harjoitusten suunnittelutapaamisia, viranomaistapaamisia, valmiusryhmien tiedotustilaisuuksia, järjestöverkoston yhteistyöryhmien kokouksia)

Keski-Suomen maakuntatoimikunta	6	75
Pohjanmaan maakuntatoimikunta	26	852
Piirin järjestämät	19	345
Yhteensä	51	1272

Vapepan muu toiminta 2022 yhteensä

Tapahtumat / osallistuneet	131	4524
Tapahtumien kesto yhteensä	483 h	